

hans Selveiergods; der skal blive Noget tilbage for Fæsteren, og, naar der altsaa handles om det nuværende Fæsteforholds Afsløsning af Selveiendom, saa er Spørgsmaalet egentlig: Hvorledes skulle vi, saaledes som Lovgivningen har udviklet sig, hindre ubillige Godseiere fra at tilegne sig Fæstegodset aldeles, som om det var Selveiendom. Den simpleste Maade at stifte Selveiendom paa er den, at efterhaanden som en Fæstetid løber, sætter Godseieren Gaarden til Auction som Fæsterens og tager den fulde Kjøbesum; det er en Maade, hvorpaa Selveiendom meget vel kan blive almindelig udbredt, men det er den Maade, som jeg og Andre ikke ansee for billig; jeg skal tilføie strax, at det er den Maade, som de danske Godseiere heller ikke have anseet for billig; thi der er ingen eller overordentlig faa Godseiere, som handle eller have handlet saaledes. Godseierne med al deres principielle Modstand mod Fæsteloven have tilbeels vist en langt større Billighed; der er større Godseiere, som holde principielt paa ikke at ville afhænde Fæstegodset, og som tage en meget ringe Afgift deraf, slet ikke Mere, end hvad vi eller ialtsald de fleste af os ved denne Lov ville, at der skal tages, og der er Fæstegodseiere, som have afhændet det hele eller en stor Deel af Fæstegodset og ingenlunde have faaet Mere derfor, end de fleste af os troe, at der ved denne Lov skal erholdes. — Vi ville hindre, sagde jeg, at Godseierne tage det, der tilkommer Fæstebefolkningen, eller vi ville hindre det med Hensyn til enkelte Godseiere, og vi ville med det Samme hindre Fortsættelsen af et Forhold, som vi ikke længere ved bestemte Lovregler kunne beherske. Det er nu det, som skal løses ved en Fæstefløsningslov; man skal paa een gang tvinge Fæstet til at gaae over til Selveiendom og tvinge det til at stee paa en saadan Maade, at Eieren faaer sin Ret, og at han ikke faaer Mere end sin Ret, og det er ogsaa virkelig derpaa, at dette Lovforslag gaaer ud; det er et Forslag om at udfinde, hvor Meget af Fæstegodsets Værdi der skal tilfalde de nuværende Fæstere. Nu troer jeg, at denne Lov, der er skreven med megen Kløgt og i visse Henseender med megen Omhu, har to Mangler, og det saa store Mangler, at de

maae søre til at afvise den som Grundlag for hele Forholdets Ordning. Den ene Mangel er, at den vil viedliffelig opløse Forholdet, og at den ved denne Opløsning og ved Deling imellem Godseier og Fæstet i bestemte Tilfælde kommer til at indrømme Fæsteren, hvad der ikke billigtvis bør tilkomme ham. Den anden væsentlige Mangel er, at den anvender en Methode for at opløse Forholdet, som efter min inderligste Overbeviisning er meget uheldig, saa uheldig, at jeg troer, at den bestandige Trudsel om Anvendelsen af denne Methode har været til stor Ginder baade for den frivillige Overgang, — skøndt denne har fundet Sted i en ikke ringe Udstrækning, — og for at Tanken om en Evangslov kunde finde Benner, eller, om end ikke nogen decideret Imødekommen, saa dog en Forstaaelse, hvor det var ønskeligt, at en saadan kunde finde Indgang, nemlig hos Godseierne.

Hvad det første Punkt angaaer, er det temmelig tydeligt, hvortil jeg sigter. Loven gaaer ud paa, at de nuværende Fæstere viedliffelig skulde kunne faae Selveiendom; — derpaa have de intetsomhelst Krav, og dette er en overordentlig betænkelig Side ved denne og ved andre Love, der gaae i samme Retning, at de omstøde en Mængde bestaaende Contracter, at de ikke indskrænke sig til at sige: Naar de nuværende Contracter ophøre, skal Forholdet ordnes paa en anden Maade. Jeg troer, det er Noget, man aldrig skal gjøre: give en stor Mængde, en betydelig Deel af Befolkningen, Forestilling om, at de Contracter, de med fuld Bevidsthed og i Kraft af en i mange Tider bestaaende Lov have indgaaet, skulle kunne forandres inden den Tid, da de regelmæssig ville løbe ud; og jeg troer, at det ogsaa er meget betænkeligt at sige til en anden Klasse af Medborgere: I skulle ikke blot underkaste Eder nye Bestemmelser med Hensyn til det hidtilværende Eiendoms-Retsforhold, men I skulle ogsaa underkaste Eder, at de nu løbende Contracter, som I efter de hidtilgældende Love have indgaaet, strax skulle ophæves. Det er den store Mangel ved Loven, ikke, at den gaaer ud paa enten at skaffe de nuværende Fæstere Selveiendom eller at skaffe dem Er-